

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/56/2022
Identifikačné číslo spisu:	6121298054
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6121298054.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beaty Miničovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti Železničná spoločnosť Slovensko, a.s., Bratislava - Nové Mesto, Rožňavská 1, IČO: 35 914 939, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava - Staré Mesto, Štefánikova 17, IČO: 31 595 545, právne zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Bratislava, Dvořákovo nábrežie 8/A, o zaplatenie sumy 19 544,81 eura s príslušenstvom, v konaní o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. marca 2022 sp. zn. 5Cob/54/2021, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. marca 2022 sp. zn. 5Cob/54/2021 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. augusta 2021 č. k. 7Cb/38/2021-86 rozhodol tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 19 544,81 eura a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (prvý výrok), žalobu vo zvyšnej časti zamietol (druhý výrok) a žalobkyni voči žalovanej priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu (tretí výrok).

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou podanou na upomínacom súde 12. apríla 2021 domáhala vydania rozhodnutia, ktorým by súd žalovanej uložil povinnosť zaplatiť jej sumu 19 544,81 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 9. júla 2020 do zaplatenia a zaviazal ju na náhradu trov konania. Podanie žaloby odôvodnila tým, že 15. apríla 2019 došlo pri jazde vlaku Os 9428 ZSSK v medzistaničnom úseku NŽST Snina - NŽST Dlhé nad Cirochou, na aktívnom železničnom priecestí v km 21,602, ku vzniku menšej nehody kategórie B 3 - nehoda na priecestí. Pri nehode došlo k zrážke osobného vlaku Os 9428 ZSSK s cestným vozidlom BMW A7, evidenčné číslo XAHXXXX., registrované v Českej republike (ďalej aj ako „CV“). Celá nehoda bola vyšetrená a uzatvorená správou vypracovanou príslušným orgánom na to určeným - Železnicami Slovenskej republiky, Bratislava, Generálne riaditeľstvo, odbor bezpečnosti a inšpekcie.

Vodičom CV - užívateľom priestestia bol E. J., bytom E. XX, U.. Vlastníkom CV je S. B., bytom J. XXX, R., M. S.. Správa vo svojom závere konštatovala, že príčinou menšej nehody bolo nerešpektovanie svetelnej a zvukovej výstrahy PPZ vodičom CV a vojsenie CV do priechodného prierezu traťovej koľaje na priestestí v čase, kedy priestestím prechádzal vlak Os 9428 ZSSK. Podľa Správy bolo CV, ktorého vlastníkom bol S. B., v tom čase poistené v Českej republike, vec bola Slovenskou kanceláriou poisťovateľov (ďalej aj „SKP“) postúpená na vysporiadanie nároku na spoločnosť KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, teda na žalovanú. Žalobkyňa uviedla, že došlo k nahláseniu poistnej udalosti a po oprave k uplatneniu si nároku na náhradu škody u žalovanej, a to zaslaním faktúry č. 1000001475 z 18. mája 2020, na sumu 106 730,41 eura so splatnosťou do 1. júna 2020. Žalovaná poistnú udalosť evidovala pod číslom 8006261742. Listom z 24. júna 2020 označeným ako „Oznámenie o poistnom plnení“ bolo žalobkyni oznámené, že jej síce bola priznaná suma 106 730,41 eura, no zo strany žalovanej došlo k úhrade plnenia vo výške 87 185,60 eura, kde bola žalovanou z priznanej sumy odpočítaná amortizácia vo výške 19 554,81 eura.

2.1. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaná sa v súdnom konaní bránila tým, že na strane žalobkyne nevznikol nárok na vyplatenie časti uplatneného nároku na náhradu škody vo výške 19 544,81 eura z dôvodu odpočtu amortizácie. Citujúc z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. marca 2013 sp. zn. 2Obdo/48/2012, rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2021 sp. zn. 4Cob/33/2020, rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 28. mája 2021 sp. zn. 32Cb/89/2017, rozhodnutia Okresného súdu Žilina z 26. marca 2021 sp. zn. 38Cb/10/2020, rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. augusta 2019 sp. zn. 2Cob/38/2019 skonštatoval, že v súdnej veci nemal dôvod odkloniť sa od vyššie citovaných rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ktoré boli prijaté po rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 5Cdo/200/2011 z 26. apríla 2012, o ktoré svoju procesnú obranu opiera žalovaná, nakoľko sa s nimi stotožňuje. Uviedol, že náhrada škody má plniť reparačnú (reštitučnú) funkciu, teda má zabezpečiť poškodenému plnú kompenzáciu spôsobenej ujmy a keďže poškodenie železničného koľajového vozidla pri dopravnej nehode viedlo nepochybne na strane žalobkyne ku vzniku skutočnej škody, pretože jej majetkový stav sa znížil o majetkové hodnoty, ktoré musela vynaložiť na to, aby železničné koľajové vozidlo uviedla do stavu pred poškodením, má právo na náhradu všetkých nákladov nutných k obnoveniu prevádzkyschopnosti tohto vozidla. V tomto smere súd ešte skonštatoval, že ani žalovaná nerozporela rozsah poškodenia a ani rozsah potrebných opráv na uvedenie dráhového vozidla opätovne do prevádzky. Bolo preto podľa okresného súdu potrebné vychádzať zo záveru, že žalobkyni tzv. „zhodnotenie“ poškodeného železničného koľajového vozidla bolo nútené protiprávnym konaním škodcu, ktorého zodpovednosť za vznik takejto škody bola predmetom poistenia. Ak oprava poškodeného koľajového vozidla smerovala len k odstráneniu následkov škodovej udalosti, pričom v konaní nebol tvrdý opak, nie je podľa súdu spravodlivé, aby žalobkyňa doplácala na sprevádzkovanie poškodeného koľajového vozidla. Súd prvej inštancie preto žalovanú zaviazal na zaplatenie škody vo výške 19 544,81 eura žalobkyni, nakoľko dospel k záveru, že krátenie vyplatenia poistného plnenia z dôvodu amortizácie materiálu žalobkyni zo strany žalovanej nebolo opodstatnené a dôvodné.

2.2. Vo vzťahu k žalovanej rozporovanému nároku žalobkyne na zaplatenie úroku z omeškania zo žalovanej sumy s odkazom na znenie § 11 ods. 6, 7, 8 Zákona č. 381/2001 Z.z. zákona o povinnom zmluvnom poistení pri prevádzke motorového vozidla (ďalej aj „Zákon o PZP“) a s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/145/2017 (obdobne aj v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/109/2018 z 27. mája 2020 a sp. zn. 1Cdo/212/2017 z 26. februára 2019), v tejto časti okresný súd považoval obranu žalovanej za dôvodnú. Uviedol, že v prejednávanej veci bolo zistené, že poistná udalosť bola ohlásená žalovanej riadne a v zákonnej lehote oznámená, pričom žalobkyňa až faktúrou z 18. mája 2020 žalovanej preukázala výšku vzniknutej škody. Následne podaním z 24. júna 2020 bolo žalobkyni oznámené, že 23. júna 2020 došlo ku skončeniu šetrenia poistnej udalosti, na základe čoho bol predložený výpočet výšky plnenia. V prílohe k Oznámeniu o poistnom plnení je uvedený výpočet výšky plnenia, pričom spolu priznané poistné plnenie predstavovalo 87 185,60 eura a nepriznané plnenie z dôvodu amortizácie predstavovalo 19 544,81 eura. Vzhľadom k uvedenej listine, je podľa okresného súdu zrejmé, že žalovaná si splnila povinnosť vyplývajúcu z § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z. z., poskytla údaje - dôvody riešenia poistnej udalosti.

Údaje vyjadrené žalovanou bez ďalšieho nemohli spôsobiť to, že by malo byť konštatované nesplnenie zákonnej povinnosti žalovanou, uloženej jej v tomto zákonnom ustanovení. Znamená to, že ak žalovaná bližšie nezdôvodnila, prečo neakceptuje v celom rozsahu žalobkyňou uplatnené poistné plnenie, táto skutočnosť nemôže viesť k záveru o nesplnení žalovanej uloženej zákonnej povinnosti. Ak žalovaná zákonom uloženú povinnosť splnila, tak nenastalo jej omeškanie so splnením tejto nepeňažnej povinnosti, a preto nemohol nastúpiť ani dôsledok vyjadrený v § 11 ods. 8 zákona č. 381/2001 Z. z., t.j. dôsledok pre platenie úrokov z omeškania. Vzhľadom k vyššie uvedeným právnym záverom súd prvej inštancie žalobu žalobkyne v časti nároku na úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 19 544,81 eura odo dňa 9. júla 2020 do zaplatenia ako nedôvodnú zamietol.

2.3. O nároku na náhradu trov konania rozhodol okresný súd tak, že tento v plnom rozsahu priznal žalobkyňi, keďže mala vo veci iba nepatrný neúspech, a to v časti uplatneného príslušenstva pohľadávky pozostávajúceho so zákonného úroku z omeškania.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) ako súd odvolací, na podklade odvolania žalovanej rozsudkom z 10. marca 2022 č. k. 5Cob/54/2021-125 rozsudok súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol (I. výrok) a určil, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi v rozsahu 100 % (II. výrok).

3.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že bola dôvodná žalovanej námietka nesprávneho skutkového zistenia z vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie, keďže tieto listinné dôkazy ohľadne vecnej legitímácie žalovanej nachádzajúce sa v spise nevyhodnotil správne a z odôvodnenia samotného rozsudku sa z tohto dôvodu javí porušenie pravidiel formálnej logiky. Z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie mal odvolací súd za to, že došlo i k naplneniu odvolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), nakoľko súd prvej inštancie pochybil pri zisťovaní základných skutkových zistení, z ktorých vyvodil nesprávne právne závery aj keď aplikoval konkrétne správnu právnu normu na tento skutkový stav. V tomto odvolací súd poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ, C-558/15 z 15. decembra 2016, z ktorého je zjavné, že likvidačný zástupca nemá vecnú legitímáciu podľa čl. 4, 5 a 8 Smernice č. 2000/26/ES z 16. mája 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS (ďalej aj „Smernica“). Spornou pre súd bola v tomto prípade spôsobilosť tzv. likvidačného zástupcu zahraničnej poisťovne vlastníka vozidla, ktoré spôsobilo dopravnú nehodu, byť žalovanou na súde. Súdny dvor konštatoval, že právo EÚ neukladá členským štátom povinnosť prijať takú právnu úpravu, aby likvidačný zástupca mohol byť sám žalovaným namiesto zahraničnej poisťovne, ktorú zastupuje na vnútroštátnom súde, na ktorý sa poškodená osoba obrátila so žalobou o náhradu škody. Bolo podľa odvolacieho súdu zjavné, že súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci pochybil pri hodnotení základných podmienok konania, a to vo vyhodnotení pasívnej vecnej legitímácie žalovanej. K uvedenému odvolací súd poukázal na ustanovenia Civilného sporového poriadku, ktoré uvádzajú, že podmienky konania je povinný súd skúmať v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania, či už pred súdom prvej inštancie, alebo súdom odvolacím. V danom prípade čo sa týka tejto podmienky konania v podobe pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, táto skutočnosť bola aj predmetom samotného odvolania zo strany žalovanej, a keďže v konaní na strane žalovanej ako likvidačného zástupcu chýba pasívna vecná legitímácia, došlo podľa krajského súdu k naplneniu podmienok pre zamietnutie žaloby pre nesplnenie jednej zo základných procesných podmienok zaručujúcej úspešnosť žaloby.

3.2. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v jeho vyhovujúcej časti z vyššie uvedených dôvodov zmenil tak, že žalobu žalobkyne zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi v rozsahu 100 %.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa odôvodnené podľa § 420 písm. f) CSP.

4.1. Prípustnosť svojho dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že

došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, tvrdí dovolateľka vo vadnom postupe odvolacieho súdu, keď tento v napadnutom rozhodnutí dospel k záveru, že okresný súd pochybil pri právnom posúdení veci vo vzťahu k záverom o pasívnej vecnej legitimácii žalovanej. Namieta prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu argumentujúc, že súčasťou práva na spravodlivý proces je aj požiadavka princípu právnej istoty.

Vytýka odvolaciemu súdu, že tento sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s podstatnou skutočnosťou, a síce, že v danom prípade došlo k neuhradeniu amortizácie z dôvodu pochybenia samotného likvidačného zástupcu, ktorý konal samostatne a nie v zmysle pokynov zahraničnej poisťovne, ktorú na Slovensku zastupoval, z ktorého dôvodu je odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nedostatočné. Dovolateľka namieta, že likvidačný zástupca, teda žalovaná si konaním v rozpore so zákonom a priechiacim sa dobrým mravom svojvoľne a nezákonne bez súhlasu zahraničnej poisťovne, ktorú na území Slovenskej republiky zastupovala, ponechala časť sumy, a to 19 544,81 eura (odpočet amortizácie), ktorú mala v zmysle zákona vyplatiť žalobkyňi. Zahraničná poisťovňa podľa dovolateľky nikdy nedala pokyn likvidačnému zástupcovi na zadržanie opotrebenia - amortizácie. Výpočet výšky amortizácie naviac nebol v Oznámení o poistnom plnení likvidačného zástupcu z 24. júna nijako odôvodnený. Ako prílohu dovolania doložila dovolateľka list SKP, ktorá žalobkyňu v liste nesprávne označila ako „ŽSR“, len stroho podala informáciu, kto je likvidačným zástupcom na území SR, no už neoznačila zahraničný subjekt, ktorý je na Slovensku likvidačným zástupcom zastupovaný, z ktorého dôvodu žalobkyňa nemala informáciu koho vlastne likvidačný zástupca na Slovensku zastupuje a zo žiadneho dôkazu v konaní táto informácia ani nevyplyva.

Citujúc z ust. §15a ods. 4 Zákona o PZP žalobkyňa tvrdí, že je zrejmé, že žalobca má právo podať žalobu voči likvidačnému zástupcovi, ktorý zastupuje poisťovateľa na Slovensku v plnom rozsahu, kde v zmysle uvedeného nie je dotknuté jeho právo uplatniť všetky svoje nároky na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi alebo proti osobe, ktorá túto škodu spôsobila.

Vytýka odvolaciemu súdu, že tento si nesprávne vyložil rozsudok Súdneho dvora EÚ, C-8/15 z 15. decembra 2016 a Smernicu č. 2000/26/ES. Uvádza, že v súdnej veci likvidačný zástupca síce zistil opodstatnenosť poskytnutia plnenia v plnej miere, no nezákonne si časť plnenia zadržal, čím podľa žalobkyne porušil uvedenú smernicu. Dovolateľka citujúc z čl. 4 ods. 4, 5 smernice tvrdí, že v ňom uvedené spresnenie by nemalo význam, pokiaľ by normotvorca nepovažoval za možné podať žalobu priamo proti samotnému likvidačnému zástupcovi. Uzatvára, že podľa normatívnych ustanovení smernice je zrejmé, že poškodené osoby môžu žalovať buď priamo poisťovňu, alebo jej likvidačného zástupcu, z ktorého vyplýva, že likvidačný zástupca je v súdnej veci pasívne vecne legitimovaný, ktorú skutočnosť podľa dovolateľky odvolací súd vo svojom rozhodnutí nezohľadnil. Dovolateľka záverom uvádza, že i Súdny dvor EÚ dospel k záveru, že „bez spochybnenia rešpektovania pravidiel medzinárodného práva súkromného zahŕňa zastupovanie poisťovní, akým je zastúpenie upravené v smernici, aj zastupovanie, ktoré poškodeným osobám umožní riadne sa obrátiť na vnútroštátne súdy so žalobou o náhradu škody“, pričom tieto závery vidí dovolateľka ako zásadné, pokiaľ ide o otázku pasívnej vecnej legitimácie.

S poukazom na vyššie uvedené žalobkyňa navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie rozhodnutie vo veci.

5. Žalovaná vo vyjadrení k podanému dovolaniu žalobkyne uviedla, že vychádzajúc z jeho obsahu je zrejmé, že žalobkyňa nesúhlasí s logickými úvahami súdu o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovanej. Rozsudok odvolacieho súdu hodnotí ako po formálnej i obsahovej stránke správny a riadne odôvodnený, zdôrazňujúc správnosť aplikácie ustanovení zákona č. 381/2001Z. z., rozsudku Súdneho dvora EÚ, C-558/15 z 15. decembra 2016 i Smernice č. 2000/26/ES zo strany odvolacieho súdu a konštatuje, že otázka pasívnej vecnej legitimácie likvidačného zástupcu zahraničnej poisťovne bola v rozhodovacej praxi všeobecných súdov už niekoľkokrát zodpovedaná so záverom, že priamy nárok na uplatnenie práva na náhradu škody voči likvidačnému zástupcovi nevzniká. Žalovaná má za to, že dovolanie žalobkyne je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Zároveň navrhla, aby dovolací súd priznal žalovanej proti žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa, zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b)

CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. V posudzovanom prípade dovolateľka vyvodzujúca prípustnosť svojho dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP, namieta prekvapivosť a vadnosť postupu odvolacieho súdu, keď tento v napadnutom rozhodnutí dospel k záveru, že okresný súd pochybil pri právnom posúdení veci vo vzťahu k záverom o pasívnej vecnej legitímácii žalovanej. Vytýka odvolaciemu súdu, že tento sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s podstatnou skutočnosťou a síce, že v danom prípade došlo k neuhradeniu amortizácie z dôvodu pochybenia samotného likvidačného zástupcu, ktorý konal samostatne a nie v zmysle pokynov zahraničnej poisťovne, ktorú na Slovensku zastupoval.

Dovolateľka namieta, že likvidačný zástupca - žalovaná si konaním v rozpore so zákonom a priečiacim sa dobrým mravom svojvoľne a nezákonne bez súhlasu zahraničnej poisťovne, ktorú na území Slovenskej republiky zastupovala, ponechala časť sumy, a to 19 544,81 eura (odpočet amortizácie), ktorú mala v zmysle zákona vyplatiť žalobkyňi. Zahraničná poisťovňa podľa dovolateľky nikdy nedala pokyn likvidačnému zástupcovi na zadržanie opotrebenia - amortizácie. Ako prílohu dovolania doložila dovolateľka list SKP, ktorá žalobkyňu v liste nesprávne označila ako „ŽSR“, len stroho podala informáciu, kto je likvidačným zástupcom na území SR, no už neoznačila zahraničný subjekt, ktorý je na Slovensku likvidačným zástupcom zastupovaný.

Citujúc z ust. §15a ods. 4 Zákona o PZP (Likvidačný zástupca je oprávnený vo vzťahu k poškodenému pri uspokojovaní jeho nárokov zastupovať poisťovateľa v plnom rozsahu a musí zabezpečiť prešetrovanie nárokov poškodeného v úradnom jazyku členského štátu, v ktorom má poškodený trvalý pobyt alebo sídlo; tým nie je dotknuté právo poškodeného uplatniť svoje nároky na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi alebo proti osobe, ktorá túto škodu spôsobila) žalobkyňa tvrdí, že je zrejmé, že žalobca má právo podať žalobu voči likvidačnému zástupcovi, ktorý zastupuje poisťovateľa na Slovensku v plnom rozsahu, kde v zmysle uvedeného nie je dotknuté jeho právo uplatniť všetky svoje nároky na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi alebo proti osobe, ktorá túto škodu spôsobila. Vytýka odvolaciemu súdu, že tento si nesprávne vyložil rozsudok Súdneho dvora EÚ, C-58/15 z 15. decembra 2016 a Smernicu č. 2000/26/ES. Tento postup odvolacieho súdu hodnotí žalobkyňa ako prekvapivý, svojvoľný a zmätočný z dôvodu nedostatočného odôvodnenia.

13. Relevantné znaky, charakterizujúce procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP sú - zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnejmu rámcu, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky.

14. Pod pojmom „nesprávny procesný postup“, ktorý odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP možno rozumieť faktickú činnosť alebo nečinnosť súdu, procedúru prejednávania veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúcu strane sporu plnohodnotnú realizáciu jej procesných oprávnení, mariacu možnosť jej aktívnej účasti na konaní, ale aj absenciu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, jeho nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť, nepresvedčivosť, či svojvoľnosť, nezabezpečujúcu všetky atribúty a garancie spravodlivej súdnej ochrany. Nemožno totiž oddeľovať procesný postup súdu a rozhodnutie, ktoré je jeho sumárom a výsledkom, pretože celý faktický procesný postup súdu a naň nadväzujúci myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37. až 41.).

15. Podľa ust. § 149 CSP prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky.

16. Podľa ust. § 153 ods. 1 a 2 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania (ods. 1). Na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu (ods. 2).

17. Podľa ust. § 161 ods. 1, 2 a 3 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“) (ods. 1). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. (ods. 2) Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok procesnej podmienky odstrániť,

súd konanie zastaví (ods. 3).

18. Podľa ust. § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

19. Vo vzťahu k námietke týkajúcej sa prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že o prekvapivé rozhodnutie predstavujúce vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, ide vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie na odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za predpokladu, že nepostupoval v súlade s ustanovením § 382 CSP (k tomu viď aj R 33/2011, 3Cdo/76/2014, 4Cdo 299/2014). Z ustanovenia § 382 CSP, vyplýva, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

20. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné. Dovolací súd konštatuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu v súdnej veci je z dôvodov nižšie uvedených prekvapivé.

20.1. Odvolací súd v bode 18. odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci pochybil pri hodnotení základných podmienok konania, a to vo vyhodnotení pasívnej vecnej legitímácie žalovanej. K uvedenému poukázal na ustanovenia Civilného sporového poriadku, ktoré uvádzajú, že podmienky konania je povinný súd skúmať v ktoromkoľvek štádiu konania konštatujúc, že v danej veci nebolo potrebné zvoliť procesný postup v zmysle ust. § 382 CSP, keďže na danú vec sa vzťahujú ustanovenia všeobecne záväzného predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní boli použité, avšak boli súdom prvej inštancie nesprávne právne posúdené. Dovolací súd prioritne uvádza, že skúmanie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného nie je skúmaním základných podmienok konania v zmysle ust. § 161 CSP, tak ako to chápe odvolací súd. Tieto podmienky, pre ktoré je zavedená legislatívna skratka „procesné podmienky“, nie sú výslovne zákonom definované, dajú sa vyvodiť z ustanovení Civilného sporového poriadku a sú nimi právomoc súdu, príslušnosť súdu, neexistencia prekážky začatého konania (litispendencie), neexistencia prekážky právoplatne rozhodnutej veci (rei iudicatae), procesná subjektivita, procesná spôsobilosť, úplnosť žaloby a iné. Civilný sporový poriadok v ods. 2 ust. § 161 ustanovuje, že ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, sankciou je zastavenie konania. Naproti tomu posúdenie pasívnej vecnej legitímácie žalovanej je právnym posúdením súdu, čo napokon odvolací súd sám konštatuje i v bodoch 18. i 19. odôvodnenia svojho rozhodnutia. Vecná legitímácia je stav vyplývajúci z hmotného práva vedúci k úspechu alebo neúspechu v procese. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo strán nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal (pod. aj v III. ÚS 191/2018). Tým, že prvostupňový súd rozhodol v prospech žalobkyne, implicitne rozhodol aj o tom, že žalobkyňa je aktívne vecne legitimovaná na podanie predmetnej žaloby voči žalovanej, u ktorej súd rovnako dospel k záveru, že je pasívne vecne legitimovaná v súdnej veci (obdobne v 2Cdo/205/2009 z 29. júna 2010). Odvolací súd, ktorý otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej na rozdiel od prvostupňového súdu skúmal výslovne, túto právne posúdil tak, že skonštatoval jej (pozn. pasívnej vecnej legitímácie žalovanej) nedostatok, z ktorého dôvodu žalobu zamietol. V predmetnej veci sa tak nejednalo o skúmanie procesnej podmienky s výsledkom v podobe zastavenia konania v dôsledku neodstrániteľnosti jej nedostatku, ale o právne posúdenie vecnej legitímácie (pasívnej vecnej legitímácie žalovanej), ktorej odvolacím súdom vyslovená absencia sa premietla do zamietnutia žaloby.

Nie bez významu ostáva skutočnosť, že v prejednávanej veci bola námietka pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v rozpore so zásadou koncentrácie konania (§ 153 CSP) prvýkrát obsiahnutá až v odvolaní

žalovanej. Nejedná sa o novú skutočnosť, a uvedený prostriedok procesnej obrany mohla žalovaná predostrieť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Nemožno na uvedené pozeráť ako na novotu, ktorú žalovaná (odvolateľka) bez svojej viny nemohla uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 písm. d) CSP).

20.2. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené vyslovuje záver o prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorého dôvodu nesprávnym postupom odvolacieho súdu bolo porušené právo dovolateľky na spravodlivý proces.

20.3. Súčasne dovoláciu námietku žalobkyne vo vzťahu k nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, z dôvodu tvrdenej nedostatočnosti jeho odôvodnenia, hodnotí dovolací súd s ohľadom na záver o jeho prekvapivosti ako irelevantnú. Ostáva bez významu vyjadrovať sa k námietke nedostatočnej odôvodnenosti záverov odvolacieho súdu v jeho rozhodnutí, ktoré najvyšší súd označí za prekvapivé a vec mu vráti na ďalšie konanie a nové rozhodnutie vo veci. Úlohou odvolacieho súdu v ďalšom konaní bude opätovne posúdiť uplatňovaný žalobný nárok.

21. Vzhľadom na to, že konanie pred odvolacím súdom bolo poznačené existenciou vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd žalobkyňou napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 CSP).

23. Podľa § 453 ods. 3 CSP, o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v konečnom rozhodnutí.

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok